

'โรคระบาด' หรือ 'โรคลำบาก'

ไวรัสโควิด-19 ไม่เพียงแต่เป็นจุดเริ่มต้นของโรคระบาดที่แพร่เชื้ออย่างรวดเร็วและรุนแรงให้แก่ผู้คนมากมายทั่วโลก แต่ยังเป็นโรคที่สร้างความลำบาก หรือ "โรคลำบาก" ของใครหลายคน จากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดที่เรียกกันว่า "การเว้นระยะห่างทางสังคม"

ความลำบากนี้ก็เป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤติเศรษฐกิจครั้งยิ่งใหญ่ของโลกและของประเทศไทย จากการที่ธุรกิจและอาชีพบางประเภทต้องประสบกับความยากลำบากอย่างแสนสาหัสในการใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม อีกทั้งในปัจจุบันการเข้าถึงวัคซีนของคนทั่วโลกยังมีความยากลำบาก ทำให้เรามีโอกาสที่จะต้องอยู่กับวิกฤติโควิด-19 ไปอีกนาน

ในบทความนี้ คณะผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะนำเสนอ "ทางออก" สำหรับบางกลุ่มอาชีพที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในโครงการศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนางานในอาชีพต่างๆ ที่สามารถทำการทดแทน/ส่งเสริมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (Computerization) เพื่อลดผลกระทบจากวิกฤติโควิด-19 และโรคระบาดในอนาคตสำหรับประเทศไทยอย่างยิ่งยัด

● **อาชีพใดบ้างที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม**

Aristotle กล่าวไว้ว่า "Man is by nature a social animal" หรือกล่าวง่ายๆ ก็คือ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ในการทำงานเพื่อประกอบอาชีพก็เช่นกัน การจะให้มนุษย์แยกตัวออกจากกันเพื่อลดปฏิสัมพันธ์จึงเป็นเรื่อง "ไม่ปกติ" ที่หลายคนไม่เคยคาดคิดมาก่อน ดังนั้น สำหรับหลายอาชีพการเว้นระยะห่างทางสังคมจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก หากอ้างอิงงานวิจัยของ Koren และ Peto (2563) ซึ่งใช้ข้อมูลจาก O*NET ของกระทรวงแรงงานสหรัฐ จะพบว่าหากอาชีพใดมีลักษณะของการทำงานที่ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม การทำงานที่ต้องพบปะลูกค้า และการทำงานที่ต้องใช้เครื่องมือเฉพาะที่ อาชีพเหล่านี้จะมีปัญหาและอุปสรรคจากการเว้นระยะห่างทางสังคม

● **อาชีพแบบไหนที่เทคโนโลยีน่าจะเป็น "ทางออก"**

เทคโนโลยีน่าจะสามารถเป็น "ทางออก" ให้กับหลายๆ อาชีพสำหรับการปรับตัวในยุคที่การทำงานจำเป็นจะต้องประยุกต์ใช้การเว้นระยะห่างทางสังคม อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ทุกอาชีพที่สามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อส่งเสริมหรือทดแทนการทำงานของคนที่ได้ทั้งหมด ตัวอย่างเช่น

เทคโนโลยีหุ่นยนต์ที่ปัจจุบันแม้ว่าจะมีการพัฒนาไปอย่างมากแล้ว แต่ก็ยังมีงานหลายประเภทที่หุ่นยนต์ยังไม่สามารถเข้ามาทดแทนการทำงานของคน เช่น บางลักษณะงานของทันตแพทย์เป็นงานที่ต้องใช้ทักษะที่มีความละเอียดอ่อน หรืองานที่ต้องอาศัยการตัดสินใจของคน เช่น งานผู้พิพากษา เพื่อให้เข้าใจประเด็นที่สำคัญนี้ คณะผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาหาคำตอบว่าอาชีพไหนบ้างที่เทคโนโลยีที่อาศัยระบบคอมพิวเตอร์จะสามารถเข้ามาส่งเสริมหรือทดแทนได้ โดยอาศัยข้อมูลความน่าจะเป็นที่ระบบคอมพิวเตอร์จะสามารถเข้ามาส่งเสริมหรือทดแทนอาชีพ (probability of computerization) กว่า 700 อาชีพจาก Frey และ Osborne (2560) ซึ่งคณะผู้เขียนพบว่ามี 3 กลุ่มอาชีพที่มีอุปสรรคจากมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมในระดับสูง แต่มีเทคโนโลยีที่พร้อมสำหรับประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตและช่วยลดปัญหาจากการเว้นระยะห่างทางสังคมไปพร้อมกันได้

3 กลุ่มอาชีพดังกล่าว ได้แก่ เกษตรกร คนงานในโรงงาน และผู้จำหน่ายสินค้า การปรับตัวอย่างเหมาะสมอย่างเช่นการเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่พร้อมอยู่แล้วในการทำงาน จึงเป็นทางออกและเป็นการสร้างความยั่งยืนให้กับอาชีพของตนเองและองค์กรอีกด้วย

ตัวอย่างเช่นการใช้โดรนการเกษตรในการพ่นยาจะช่วยลดต้นทุนและครอบคลุมได้มากกว่า 100 ไร่ ซึ่งโดยปกติจะต้องใช้เวลาหลายวัน แต่โดรน 1 เครื่องสามารถทำให้เสร็จได้ภายใน 1 วันเท่านั้น หรือการ "ดัดนา" ที่จะเป็นกิจกรรมที่ใช้คนจำนวนมาก ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสแพร่เชื้อไวรัสอย่างทวีคูณ

หรือแม้แต่การใช้ระบบการจ่ายเงินแบบอเพย์เมนต์ให้แพร่หลาย ตัวอย่างเช่นจีนเป็นประเทศที่สามารถทำให้การใช้ระบบอเพย์เมนต์สูงถึงร้อยละ 80-90 ลดโอกาสที่ผู้ซื้อและผู้ขายจะต้องใกล้ชิดกัน หรือแพร่เชื้อไวรัสผ่านการสัมผัสธนบัตรหรือเหรียญอีกด้วย

● การอยู่ร่วมกันของคนกับเทคโนโลยี

โรคโควิด-19 ไม่เพียงแต่นำความเจ็บป่วยทางกายมาให้ผู้คน แต่ยังสามารถนำความเจ็บปวดในแง่ของการดำรงชีวิตและการทำงานมาด้วย ซึ่งการนำเทคโนโลยีมาใช้จึงเป็นทางออกหนึ่งที่หลายๆ คนอาจกังวลว่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของการที่เทคโนโลยีจะเข้ามาแทนที่คน

Ginni Rometty อดีตซีอีโอของบริษัท IBM ได้เคยกล่าวเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ หรือเอไอว่า "บางคนอาจเรียกสิ่งนี้ว่าปัญญาประดิษฐ์แต่จริงๆ แล้วเทคโนโลยีนี้คือการยกระดับและเสริมปัญญาของเรามากกว่าจะเป็นปัญญาประดิษฐ์" ดังนั้น หากเรารู้จักแสวงหาความรู้เพื่อยกระดับทักษะในตัวเรา และเพื่อที่เราจะได้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่อาชีพนั้นๆ การอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีก็จะไม่น่ากลัวอย่างที่หลายๆ คนคิด